

עם הפרדנו:

באוסטריה-האונגריה:

לשנה: 15.50 קראנען, לחצי שנה: 7.75 קראנען, לרבע שנה 3.90 קראנען.

ברוסיה:

לשנה: 6 רויב, לחצי שנה: 3 רויב, לרבע שנה 1.50.

בשאר ארצות:

באשכנז לשנה: 13 מארק, באנגליה לשנה: 12 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 17 פֿרנק, בארץ ישראל לשנה: 16 פֿרנק, בעד חלוף האדריסה 20 קאפ. מחיר מודעות: בעד כל שורה קמנה פטיט 38 ה/ 15 ק'.

תנאי ההתימה.

באוסטריה-האונגריה:

לשנה: 10.50 קראנען, לחצי שנה: 5.25 קראנען, לרבע שנה: 2.70 קראנען.

ברוסיה:

לשנה: 4 רויב, לחצי שנה: 2 רויב, לרבע שנה: 1 רויב.

בשאר ארצות:

באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פֿרנק, בארץ ישראל לשנה: 10 פֿרנק, מחיר כל נומר 10 קאפ, 25 העללער.

Krakau, 31 Dezember (18 Dezember) 1902.

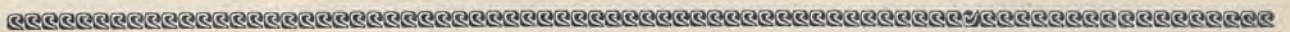
גליון י.

קרקויה, יום ד', א' טבת תרס"ג.

הַתְּכִיף: התלתולה (שיר), שמואל בן-ציון. — נסיעה מאחרה (ספור, המשך), יעקב רבינוביץ. — משה ויהודית מונטיפיורי (תולדה עם ציורים, המשך), יגאל הכרמלי. — מעשה בכדור אדום (ספור, סוף), מרק טון, תרגום בן-משה. — עדר נמרי הגמל באפריקה (ציור). — הכלב (עם ציורים סוף, פ. קרפנטיה, תרגום י. מיוחס. — יוסף מציג את אביו לפני פרעה (ציור), פ. בול. — הרשות. — ידיעות שונות. — הליפות מכתבים בין קוראי ה"עולם קמז". — מודעות.

הננו מתכבדים להזכיר את מנויי ה"עולם קמז", כי הג ליון 13 הוא האחרון לרבע הזה, ואלה שחתמו רק לרבע שנה יואילו להודרו ולחדש חתימתם. לבל תהיה הפסקה במשלוח הגליונות אליהם, דמחדשים את חתימתם יואילו לשלוח אלינו את האדריסה הנדפסת שלהם או להודיענו את המספר שעל אדריסתם בדיוק.

המו"ל

התלתולה*.

תלתולה רצה חיש קל,
רצה מטפסה הנגה על;
עולה מהר, מהר ואט!
הנה הנגה! וברגע קמ
קופצה תלתולה
בחזר שם ממולה.

(1) בלחש.

תלתולה
שוקלה כפה
סורקה ראשה, רוחצה אפה
ומשתמחה לה ברחקה
והיא מקשמה עורה, ונקה.
תלתולה
ברה! בלה.

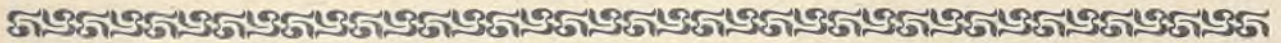
(*) משירי Wolrad Eigenbrodt. (1) צחה, נקיר.

תתלתולה עוברת אט;
צערה שם לא נשמע כמעט;
פתאם שומעה מפנת נג
אישה (1) קלה - הו! שמה הן
לעבברים, או הלולה (2) -
ותמהר שם התלתולה.

שמיאל בורצין.

תתלתולה

(1) המולה קלה. (2) חתנה.

נְסִיעָה מֵאַחֲרָה.

(ס פ ו ר.)

(המשך *)

רחל הניעה בראשה לאות שאיננה מסבגת עמו.
- עינים כפוכים - אמרה - אם בן לא תארנה גם בנר הזה?
ובדברה הראתה באצבעה על הנר אשר האיר כאורו
החור את חדרם.

- אכל יפים הם מדבדבנים. - קרא יעקב.
- לא דבדבנים יפים מהם. - ענתה רחל.
- דבדבנים קניתי עשרה בפרטה. - ענה יעקב.
- ובכל זאת יפים הן מפוככים. - ענתה רחל -
עינים שחורות במוהם מה יפות הן!
- אכל הלא כל פוכב הוא מלאך? - קרא יעקב
בנצחון.

למענה הזאת לא ידעה רחל מה לענות. היא חשבה
רנעים אחדים וכמעט היתה נכונה להסכים לו, אך צר היתה
לה מאד. לה אמרו תמיד, כי גם עיניה שחורות כדבדבנים
ולא יקלה למחל על כבוד עיניה. היא הביטה אל יעקב
ותרא והנה הוא מביט אליה כמנצח. למראה הדבר הנה
תרה אפה מאד ותסב את פניה אל הקיר.
- התראי? - קרא יעקב בנצחון - פוככים הם
מלאכים וגם בעיני בן-המלאך היו מלאכים על בן הנה כה
יפה; לא בן היא בת-המלאך אשר בספורך...

כמה רחל נוצץ רעיון חדש. - אכל הפוככים הלא
מלאכים רעים הם? - קראה בשמחה. ואולם את פניה לא
הפנתה אליו.
- מאין את יודעת? מי אמר לך? - קרא בעקמו
את שפתיו.

- הלא כאשר יפל אחד הפוככים על הארץ ומת
אחד הילדים. - קראה בנצחון.
- וכמה הם אשמים? - קרא יעקב.
- כמה? - קראה רחל - ומדוע יפלו על הארץ?
מדוע לא ישארו שם במרום, אם טובים הם? מדוע ימותו
הילדים בעבורם?

- בארץ רחוקה אלפי רבבות, רבוא רבבות
פרסאות מזה חי מלאך גדול וחקו, חוק מכל המלכים.
- הגם מן הענקים? - שאלה רחל.
יעקב נבוך מעט. הוא חשב רנע ואחר אמר: -
את זאת איני יודע, ואת לא ספרה וקנתנו. אך היא הנה
חוקי חוק מאד, חוק מכל המלכים...
והי לו בן יחיד, בן-מלאך...
- ובת-מלכה לא היתה לו? - שאלה רחל.
- את זאת איני יודע, אכל בן-יחיד הנה לו, ויהי
הבן יפה מאד, יפה מכל הנערים אשר בארץ.
והנה בצאת הנער לשום ובעברו בחוצות העיר, ועלו
כל אנשי העיר על הגנות לראותו ולהתענג על יפיו.
- על הגנות? - שאלה רחל בתמהון - ואיך לא נפלו?
השאלה הזאת הביאה את יעקב במבוכה גדולה.
לאשרו ובר את הפסוק בחמי" ועשית מעקה לגנה.
- מעקות היו שם. - ענה - לכן לא נפל איש.
- נבקש את אבינו, כי נעשה מעקה גם לנו -
אמרה רחל - ואז נובל גם אנחנו לעמד ולראות...
- טוב מאד, בהיותנו בבית וקנתנו נראה שם את
המעקות ועשינו כמוהם. - ענה יעקב, אך רחל לא נתנתו
לכלות את דבריו.

- ומאין תדע כי יש שם מעקה?
יעקב הביט אליה בלעג. - הבבית וקנתנו לא היתה?
שם יש הכל - אמר בבטחה ויוסף לספר:
- הנער הנה יפה, יפה מאד, ועיניו נוצצו כפוככים...
בן ספרה וקנתנו; לא שפחתי, בעיניו היו כוכבים.
- ואנכי קראתי מעשה בבת-מלכה שהיו עיניה
שחורות כדבדבנים. - אמרה רחל.
יעקב עקם את שפתיו. - דבדבנים! - אמר גם זה
דבר גדול! כוכבים - זהו דבר...

(* ראה גליון ה-1.)

והרחוב מלא חיים, אנשים ונשים יצאו לשאף רוח צח ולהתענג על הדר הערב.

מלכה יצאה גם היא החוצה ותתהלך הלוח ושוב עם ילדיה לפני ביתה. אחר אמרה: עתה לבו לישן ילדים, יכול להיות אשר מחר נסע אל הנקמה. וישמחו הילדים מאד וילכו מהר לישן.

בבקר געור יעקב משנתו תכף אחרי אשר ורקו השמש קני אור אל חדרו, ובכליון עינים חכה להגע אשר תקום אמו משנתה. כשנים ארכו לו השעות וכירחים - הרגעים. ומה שמח לאחרונה בשמעו את צעדי אמו בחדר הסמוך. הוא מהר ללפש את בגדיו ויבא אל חדר האכל, אך אמו לא יצאה עוד מחדרה. הוא שב להעיר את אחותו. - מהרי רחל - קרא בהרימו אותה ממשכבה - קומי, הגנו נוסעים! - רחל הקחה את עיניה.

- לא אוכל יעקב - אמרה באנחה קלה - ראשי פואב עלי, לא אוכל לקום.

הוא נרעש מדבריה אלה. עוד ואת חכרה להם, אמר לנפשו: - עתה תמלא סאת הצרות. היא תחלה ותנסיעה תדחה לארץ ימים. ובקימה מחללה, מי יודע אם יהנה או אייר טוב בחוץ.

- אכל קומי נא רחל, קומי ואל תגידי לאמנו מאומה, למען נסע היום.

היא נסתה להרים את ראשה מעל הבר ולא יבלה. - לא אוכל, יעקב, אנוח עוד מעט, אולי יעבר כאבי - אמרה אליו, ואולם לבו חרד מאד. מה הסבלתי עשות או! - אמר אל לבו - אשר לא קמתי בשעה שהעירתיני אמי, לולא זאת, כי אז הלא כבר היינו שם.

- שמעי נא רחל! - החל לדבר בקול רב: - שמעי נא, התחנקי וקומי! - ובראותו, כי איננה מתעוררת לקום, הוסיף: שמעי נא ואספר לך את אשר בעיר וקנתנו. - הוא החל לספר לה ככל אשר שמע מפי אמו:

- אכל הן גם אני יודעת זאת כמוך! - שפעה אותו רחל בדברים ולא נתנתהו לדבר. - הלא גם אני שמעתי זאת מפי אמי בספרה.

- לא קרא יעקב - את איגוד יודעת את הכל, אנכי יודע יותר ממך.

(סוף יבא...)

יעקב רבינוביץ.

הוא החל לריב עמה, אך האב אשר הנה עסוק בעבודתו מעבר לקיר חדרם, בא אל חדרם ויצום לישן, וגם את הנה כפה. הם שקבו ואחר עת קמעה נרדמו ויישנו.

מאז ארכו להם הימים ביותר; אדם ספרה להם תמיד על דבר הגדולות והנצרות אשר שם בעיר וקנתם, והם הקשיבו לדבריה ויתענגו מאד. אבל רוחם קצרה מאד ולא יכלו עוד לחכות, ובכליון עינים חכו ליום אשר יטהרו פני השמים.

ככל ערב וערב שב יעקב לספר לרחל את המעשה בכור-המלה, ואולם היא הפריעתהו תמיד בשאלותיה, ועל בן פרצו מריבות ביניהם. הם הביאו את דבר ריבם אל אדם, והיא החליטה, כי כאשר יספר אחד מהם מעשה לרעהו, על השני רק לשמע ולא לשאל, כי אין מקשים על המעשה, כזאת לא יעשה.

אבל סוף כל סוף לא יכלו להתאפק מריב, ואז הושיבה אותם אדם על ידה בחדר האכל, היא ישבה ותתפר, וגם רחל ישבה ותרקם משפחת קטנה, ויעקב החל לספר, אך בהגיעו עד העינים לא יכלה רחל להתאפק ותחל לריב בו.

- אכל הלא צויתיה לשמע ולא לריב! - קראה האם בכעס - אם איגוד חפצה לא יספר כלל.

- אכל... - אמרה רחל ורדמעות זלגו מעיניה.

- שמעו נא ילדים - אמרה האם, - אנכי אספר לכם את הספור הזה, אני משיבה לדעת מעקב, התחפצו?

- כן, כן אמי! - אמרה רחל בשמחה ועיניה השחורות, עיניה בדברים הכריזו מגיל. גם יעקב שמח, כי ידע אשר תיטיב אמו לספר ואז ינעם לו לשמע. עיניו אורו משמחה ויתנצצו ככוכבים, והוא האיץ באמו לספר.

הדבר הנה לפנות ערב; הנשם חדל והעננים החלו להפור, ובטרם החלה האם לספר הביטה בחלון ותרא והנה החלו השמים להטהר, ותאמר: ראו נא ילדי, הנה העננים נפזרים, הלואי יהיה מחר יום בהיר, ונסענו אל הנקמה.

מרב שמחה שקחו הילדים את בור-המלך וימהרו לצאת החוצה להתענג על האויר הטוב, אשר זה ימים רבים לא הנה כמוהו. השמש באה לפאת ים בעננים, אשר בערו באש פלודות. אבל מעל לראשיהם נראתה תכלת השמים והיא בהירה מאד.

מִשֶׁה וַיְהוּדִית מוֹנִיפִיּוֹרִי.

~ ~ ~

ה.

ביום השביעי לחדש יולי (תרי"ט) יצאו מוֹנִיפִיּוֹרִי ורעינתו מדמשק וילכו לבוא ירושלימה. בדרך עברו דרך עיר נצרת אשר בארץ הגליל, וישבתו שם את יום השבת. ויהי בחצות הלילה וישמעו קול צעקה ויללה אימה בקרבת אהלם. פי אישה נוצרית אשר אבד לה בנה צעקה מרה ותאמר, פי היהודים השוכנים פה (משה מוֹנִיפִיּוֹרִי ורעינתו) שהטו את בנה לצרכי דתם. אך לאשרם נמצא הילד ער מהרה, והפחה עגש קשה את האנשים, אשר נעזו להעליל עלילה קזאת על מוֹנִיפִיּוֹרִי ורעינתו.

מנצרת הלכו ירושלימה וישבו שם שבועה ימים; ואחרי בקרם את המקומות הקדושים נסעו לבירוש ומשם הלכו לאנגליה ובחדש ספטמבר שבו לביתם ברמסגט.

בשנת תרי"ד היה רעב כבד בארץ ישראל ויפנו יהודי ארץ ישראל בבקשה אל מוֹנִיפִיּוֹרִי, והוא מהר לבוא לעזרתם ויאסף למזבתם כמאתים אלף רבל, ובשנת תרמ"ו בחמשה עשר לחדש מי יצא מוֹנִיפִיּוֹרִי ורעינתו לארצנו הקדושה בפעם הרביעית לחלק שם את הכסף הרב, אשר אסף למזבת אחיו האמלילים.

כבאו לארץ ישראל עור למשפחות עניות רבות בצפת ובטבריה, ולאחדות מהן נתן אדמה וכל הדברים הדרושים לעבודת האדמה.

בירושלים יסד בית ספר לנערות ויקנה חלקת אדמה במסבי ירושלים לבנות שם בתים בעד העניים ויעזר לכל הנצרכים לחמיכה. גם ביפו קנה חלקת שדה עם בית וכאר מים, אשר נטעו שם אחר פן פרדם, הנקרא על שם מוֹנִיפִיּוֹרִי. ואחרי אשר חמך גם שם את מוסדות הצדקה והחסד שב לונדונה.

בשנת תרי"ז נסע מוֹנִיפִיּוֹרִי ורעינתו בפעם החמישית לארץ ישראל, וכמלאך מושיע היה לאחיו הנענים, פי המציא להם עזר ותמיכה ביד גדיבה וישתדל בכל יכלתו להיטיב את מצבם.

בשנת תרי"ח קרה המעשה הנורא אשר הרעיש אז את כל העולם, והוא — גזלת הילד היהודי מורטרה. וזהו הדבר:

ביום העשרים וארבעה לחדש יוני שנת 1858 נולד בקנדי האפיפיור (הפזן הראשי לאמונת הקתולים, המושל אז ברומי) את

מוֹנִיפִיּוֹרִי ורעינתו באו לקונסטנטינפול ונדבנו נדבות גדולות למזבת בני עמם העניים, וישבו בירת טרקיה, ויבקרו את בתי הספר העברים. ומוֹנִיפִיּוֹרִי נתקבל לראיון לפני כבוד השלטן והביע לפניו את תודתו על משפט הצדק שעשה לבני עמו הנאשמים חנם על האי רודוס; גם בקש מאת השלטן לתת לו "פירמן", פי היהודים נקיים מעלילת הדם, אשר טפלו עליהם שונאיהם. והשלטן מלא את שאלתו.

אז עזב מוֹנִיפִיּוֹרִי ורעינתו את קונסטנטינפול בלב שמה ונרדו באניה וילכו לשוב לארצם וביום 28 פברואר באו לונדונה.

ומוֹנִיפִיּוֹרִי התייצב לפני המלכה ויקטוריה ויגיש לה את העתקת ה"פירמן" של השלטן; והמלכה קבלה אותו ברצון גדול. ולאזת תודה וברכה למוֹנִיפִיּוֹרִי על עמלו הרב למזבת אחיו הנרדפים חנם בארץ הקדם, נתנה לו רשות להגדיל את דגלו (ראה "משה ויהודית מוֹנִיפִיּוֹרִי" פרק א') ולכתב עליו את השם "ירושלים" באותיות עבריות. ואמנם ראוי היה העברי הגדול הזה אשר מסר נפשו למזבת עמו וארצו לשאת על דגלו את השם הזה, היקר והקדוש לעם ישראל.

מאז והלאה היו כל ימי מוֹנִיפִיּוֹרִי ורעינתו קדש לבני עמו, אשר מסר את נפשו בעדם, וישתדל בכל יכלתו להיטיב את מצבם בכל הארצות. הוא נסע גם לארץ רוסיה ונתקבל לראיון לפני הוד הנקסר ניקולי הראשון ויתחנן לפניו על עמו, והקסר הבטיחהו לשום לב לבקשתו. ואך שב לונדון מנסיעתו ברוסיה, אשר השביעה אותו הרבה עמל ותלאה, באה אליו השמועה, פי התהדושה עלילת הדם בדמשק, פי אבד שם ילד נוצרי מבית אבותיו והקונסול הצרפתי דרש מאת פחת העיר לחפש בבתי היהודים. הנבלה הזאת הרעישה מאד את לב מוֹנִיפִיּוֹרִי ויסע פרייה (היא בירת צרפת) ויתיצב לפני מלך צרפת ויתחנן לפניו להוציא הבר-מלכות נגד העלילה הזאת ולצות על הקונסול הצרפתי בדמשק, פי יהדל להעליל עלילת שוא זו על היהודים. והמלך מלא את שאלתו. ואולם מוֹנִיפִיּוֹרִי לא אמר עוד די בזה, פי נסע בעצמו לדמשק לראות שם בעיניו את מצב הדברים.

הילד אדגר מורטרה מבית אביו בבולוניה (איטליה). האב האמלל התחנן לפני פקודי הממשלה להגיד לו, לפחות, מדוע גזלו ממנו את בנו האהוב, אף לא קבל כל מענה. ואחרי עבר שבועות אחדים נודע לו, כי אמה נוצרית, אשר שרתה בביתו לפני שנים מספר, ספרה לאמה אחרת, כי בהיות הילד בן שנה אחת וחלה מתלה קשה, טבלה אותו בסתר לשם הדת הקתולית והדבר נודע לפהנים הקתולים, על פן לקחווהו מבית הוריו היהודים לגדלו ולחנכו באמונת הקתולים. לשוא התחנן האב האמלל להשיב לו לו את בנו, והוכיח, כי על פי חקי האמונה הקתולית אין כל ערף לטבילה אנטסה כזאת, לשוא — כי ממשלת האפיפיור לא שמה לב לדבריו ולתחנוניו.

המעשה הנורא הזה הרעיש את לב כל האנשים הישרים שבעולם ומונטיפיורי קרא אספות גדולות בלונדון להנעץ ולמצא עצה איך להציל את הילד מדי הכהנים ולהשיבו לאבותיו. לסוף החליטו לשלח מכתב בקשה אל האפיפיור בדבר הזה ולבקש ממונטיפיורי, כי ישע בעצמו לרומי להגיש את הבקשה להאפיפיור, ומונטיפיורי, אשר שמח תמיד לבוא לעזרת בני עמו, קבל עליו את השליחות הזאת וישע מהר לרומי. אף לדאבונו הגדול לא יכול להועיל מאוסה, כי כהני האפיפיור לא אבו שמע לו וכל השתדלות בדבר הזה היתה לשוא, כי לא נתנהו גם לבוא לפני האפיפיור, וישב ברוח נכאה לארצו.

ובכל הנסיעות האלה אשר נסע לטובת אחיו, ובכל העמל והתלאה אשר שבע השתתפה עמו גם יהודית רעיתו, (זאת הנפש היקרה, אשר בצרת אחיה בני עמה גם לה צרו) אף כי מצב בריאותה הרוע מאד פשנים האחרונות.

בסוף תקיץ של שנת תרכ"ב נברה מחלת יהודית ובגליל ראש השנה השיבה את נשמתה הטהורה והנדיבה אל האלהים.

גופת יהודית הובאה לרמסנט ושם נקברה בכבוד גדול. מות יהודית הפא מאד את רוח מונטיפיורי ובמשך חדשים אחדים היה כאיש נדהם. אף זאת היתה נחמתו, כי בהוסיפו לעשות צדקה וחסד יעשה נחת רוח לנשמת בעלת הנדיבה ועל פן הוסיף לשים את כל מעניו במעשה הצדקה והחסד ולעבד לטובת אחיו בכל שארית כחותיו, אף כי זקן וחלש היה אז.

בימים ההם פאה השמועה עד מונטיפיורי, כי יהודים אשר בקרוקו¹ סובלים תלאות ורדיפות מעם הארץ ופקודי המלוכה. וימהר מונטיפיורי כמלאך מושיע לעזרתם ויענה בדרך פחו וישע לטנגור, בירת מרוקו, ויתעצב שם לפני השלטן ובקש מלפניו על בני עמו העשוקים בארצו, והשלטן האיר פניו אליו ובטחהו לעשות את שאלתו.

בשוב מונטיפיורי לאנגליה קבל מכתב מקהלת ישראל אשר בעיר המדן (היא עיר שושן העתיקה אשר בארץ פרס) ובו

¹ ארץ ערבית בצפונית-מערבית של אפריקה.

הודיעוהו, כי נתונים הם בצרה גדולה מפני הפרסים הלוהצים אותם. ויהי עם לבב מונטיפיורי ללכת ארצה פרס לטובת אחיו, אף רעיו לא נתנהו ללכת בדרך הרחוקה והמסכנה הזאת. אז ערך מונטיפיורי מכתב בקשה אל השח המושל בפרס, ושר החיצון האנגלי הואיל לשלח את מכתב הבקשה אל השח ביד הציר האנגלי היושב בטברון, בירת פרס.

בעבר שני חדשים בא אליו עוד פעם קול קורא לעזרה מארצנו הקדושה, כי רעב ומגפה פרוצו בארץ ויעשו שמות ביושביה. אז מהר מונטיפיורי לקרא אספה גדולה ובהשתדלותו נאסף כסף רב לטובת עניי ארץ ישראל, וגם הלך בעצמו לארץ הקדושה וחלק שם את הכסף לנצרכים.

ומונטיפיורי מספר בפרס וברונתיו על טוב לבכם וצדקתם של עניי ירושלים בדברים האלה: שני ילדים קטנים באו אל הדרי. תאדם הטוב ומראם הרענן משכו את עיני עליהם. בני מי אתם, ילדי? — שאלתי את הילדים. — יתומים אנתנו, — ענינו הקטנים, — אין לנו אב ואם. — ובבית מי אתם יושבים? ומי מפרנס אתכם? — הוספתי לשאל. — אנתנו יושבים בבית יעקב אהרן קלישר, והוא דואג למלא את כל מחסורינו. — ענינו הקטנים. אני השבתי, כי איש אמיד הוא האיש הטוב והמטיב הזה. אבל פאשר תקרתי ודרשתי היטב נודע לי, כי עני גדול הוא, המוצא את פרנסתו בעמל רב, ולעתים לא רחוקות הוא רעב גם לחם, אז שלחתי לקרא לאיש הטוב הזה. הוא בא וקניו עלייז וצוהלים כאיש אוצרות. האתה האיש המכלכל בביתך את היתומים האלה? — שאלתי. — כן אדוני! — ענינו האיש. — הויש גם לך בנים? — בשבעה בנים לי. — אם פן איך חיבל לבלבל עוד שני יתומים? — שאלתי. והאיש עני: אבות היתומים האלה היו שכני הקרובים, וכאשר מתו הילדים נשארו בלי אב ואם, אספתים אל ביתי לשבת יחד עם ילדי. תהלה לאל, הם בריאים ושלמים. בשעה שיש לחם לאכל לי ולילדי, הם אוכלים אתנו יחד וכאשר אין לחם בביתי ירעבו אתנו יחד. — והאיש הזה איננו האחר, כי רבים הם העניים הנדיבים בירושלים המגדלים יתומים עניים בבתיהם.

אחרי תמו נדבות רבות לעניי ירושלים הלך ליפו ושם ירד באניה קטנה ונרועה ואניה אחרת לא נמצאה או בחוף, שהיתה מלאה צאן ובקר וסוסים. כאשר הפליגה האניה בים לעת ערב, קמה רוח סערה, ובאניה לא היה אפילו חדר אחד לנית פו וכן ישב מונטיפיורי הזקן, בן שמונים ואחת שנה, כל הלילה על מקסה האניה ברוח סועה וסער. ובעת אשר כל הנוסעים היו נבהלים ונרעשים מאד מפני זעף הים ישב הזקן החסיד במנוחה שלמה ויפקד את נפשו ביד אלהי הרחוזות. פכה נסע עד אלכסנדריה. שם ישב באניה אנגלית טובה וישב לארצו.

(סוף נבא).

וגאל הפך מלי.

מעשה בְּדוֹר אָדָם.

(ס פ ו ר)

מאת

מֶרֶק טוֹוֹן.

II.

— צא לך אל הרחוב ואת היגל הראשון, או את היגלה הראשונה, אשר תפגשו, תביא לפני הנה, ואף יצא השליש מפתח הבית והנה אבי לקראתו, ויקחנה ויביאנה לפני קרמול, שמלטה היתה מקסה מעט בפתותי שלג, והיגלה שמה פעמיה ישר אל קרמול, האיש אשר הפיל אימה על מושלי ארץ, ותטפס ותשב על ברכיו ותאמר:

— אני יודעת אותך, אדני; אתה — הלך-הנגרל, אני ראיתך בעת אשר רכבת על סוכה הגדול לפני ביתנו, הכל יראו מפניך, אך אני לא יראתי, ען כי לא הבטת בבעס עלי, בנדאי אתה וזכר זאת, אני לבשתי אז שמלה אדמה מרקמת בפרחים כחלים; הזוכר אתה? צחוק קל נראה על הפנים הוועפים של קרמול וען במבוכה קלה:

— הלא תביני, תביכתי, כי...

— אני עמדתי אז על יד הבית, על יד ביתנו; הלא ידעת איזה ביתנו.

— טוב, קמנתי החביבה; מתבייש אני — אך... הלא תביני...

— אם בן שכחתי, ואני לא שכחתיך — הפסיקה אותו היגלה בתוכחה.

— אמן צר לי מאד, אכל מהיום והלאה לא אשקחך עוד, יקרתי, עד עולם, סלחי לי אפוא ונהיה ידידים טובים תמיד.

— בנדאי נהנה ידידים, אף כי אני יודעת איך יכלת לשפח זאת? לא טוב להיות שקחן; אמן יש שגם אני שובסת לפעמים, והנה אני סולחת לך, ען כי עשית זאת בשגנה; אתה צריך להיות טוב וצדיק, עתה חקני היטב... אל לבך, כמו שאבא מחקני; — פה קר.

למחר בבקר לא יקלה עוד האם האמללה לקום ממשכבה; רופאים ונשים אחרות מקרובותיה התנדדו והתלחשו מסביב למטתה, לאבי לא הניחו לבא אל חדר אמה.

— לבי לך וצחקי לבדך בחוץ — אמרו לה. — אמה חולה מאד.

היגלה לבשה את שמלטה הסמה ותקץ לה החוצה לשחק שם, אז עלה על לבבה, כי לא טוב לאבא להתמהמה הרבה במצודה, בשעה שאמא חולה; צריך אפוא ללכת שמה לראותו ולספר לו את אשר קרה. פעבר שעה נקראו שופטי הצבא לבא לפני הלך-הנגרל.

הוא עמד סר וועף, נשען באגרופיו על השלחן, ואמר, כי נכון הוא לשמע את דבריהם.

וראש השופטים אמר:

— אנחנו דברנו על לבם להתישב בדבר; התחנו אליהם — והם עומדים על דעתם; אינם רוצים להוציא את הנגרל; הם נכונים למות.

פני הלך-הנגרל קדרו מאד; אך לא דבר מאומה, הוא חשב מן שבות ומימה ואחר ענה:

— לא ימותו כלם; את הנגרל יוציא אחר בערם.

פני השופטים הפיקו רחשי תודה וקרמול הוסיף: — שלחו להביאם הנה וקעמידו אותם בחדר הסמוך, פניהם אל הקיר וידיהם כפותות (!) לאחוריהם, הודיעוני כאשר יביאום.

השופטים יצאו מאת פניו והוא נשאר לבדו, אז פנה אל שלישו ויאמר:

(1) קשורות.

— קרוב ענג אַחַבְק וְאַלְחֵץ אוֹתְךָ אֶל לְבִי יְדִידְתִּי
 הַקְּטַנָּה. בְּהֵיטִי אֵלַיךְ אֲנִי וְזָכַר אֶת בְּתִי הַקְּטַנָּה; — עֵתָה
 הִיא כְּבָר נִדְוְלָה — גַּם הִיא הִיטָה טוֹבָה, עֲנָה וְנִעְיָמָה לְכָל
 כְּמוֹךְ; הִיא אֶתְּכָה לְשִׁבְתָּ עַל בְּרַבִּי וְהִרְגִיעָה תְּמִיד אֶת
 רוּחִי הַסּוֹעֵר כְּמוֹךְ עֵתָה. מֵאֵז עָבְרוּ שָׁנִים רַבּוֹת, וְאֲנִי שָׂמַח
 מְאֹד שְׂאֵת מוֹכִירָה אוֹתִי אֶת הַזְּבָרִין הַנְּעִים בְּנֵה, קַבְּלִי
 אַפּוֹא, יְלִדָה חֲבוֹיָה, אֶת בְּרַבְתִּי בְּרַבְתִּי אִישׁ זָקֵן שֶׁבַע עָמָל,
 אֲשֶׁר הָיִית לּוֹ רַגְעֵי מִסְפָּר, לְפָחוֹת, לְנַחוּמִים.
 — וְאַתָּה אֶתְּכָתְּ אוֹתָהּ מֵאֵד ?
 — אֲנִי אֶתְּכָתְּי אוֹתָהּ כָּל בַּיְתָּ, עַד שֶׁעֲשִׂיתִי אֶת כָּל
 אֲשֶׁר צִוִּיתָה.
 — אֵד וְהוּ טוֹב! וְאַתָּה תִּנְשֵׁק אוֹתִי ?
 — בְּכָל חֶפְזָךְ לְבִי, קְטַנְתִּי הַנְּעִימָה. הֵא לָךְ בַּעֲדֶךָ וְהֵא
 לָךְ גַּם בַּעֲדָהּ. וְאֲנִי מְכַמְתִּיךָ לְשִׂמְעַ תְּמִיד בְּקוֹלְךָ בְּאֲשֶׁר
 שָׁמַעְתִּי בְּקוֹלָהּ.
 הַיְלָדָה מְחַאָּה בָּךְ לְשִׁמְעַ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה — הוּי, מַה
 טוֹב לְצִוּוֹת !
 פְּתָאֵם הַקְּשִׁיבָה מְרַחוֹק קוֹל צְעָדִים יִשְׂרָאֵל וְתִבֵּן בִּי
 תְּחִלִּים בְּאִים.
 — תְּחִלִּים, תְּחִלִּים, לְרִדְ-גִּנְרָל ! אָבִי חִפְצָה לְרֵאֲוֹתָם.
 — עוֹד תִּרְאִי אוֹתָם, יְקִירָה, אֵד הַמְתִּינִי מְעַט, בִּי
 דְּבַר לִי אֵלַיךְ.
 וּפְקִיד צָבָא בָּא הַחֲדָרָה וַיִּשְׁתַּחוּ.
 — הַאֲסִירִים הוֹבְאוּ, כְּבוֹד מַעֲלָתְךָ, — אָמַר, וַיִּשְׁתַּחוּ
 וַיֵּצֵאוּ.
 וְקִרְמוֹל נָתַן לְאָבִי שְׁלֹשָׁה כְּדוּרִים קְטַנִּים : שָׁנִים
 לְבָנִים וְאַחַד אָדָם.
 — הָאֵת, מַה יֵּפֶה הוּא הַכְּדוּר הָאֵדָם ! זֶה בַּעֲדִי ?
 — לֹא, יְקִירְתִּי ; בְּעַד אַחֲרִים, הָרִימִי נָא אֶת קֶצֶה
 הַמִּסְךָ הַזֶּה הַמְּכַסֶּה אֶת הַפֶּתַח וּבֹאִי אֶל הַחֲדָר הַשְּׁנַי ; שָׁם
 תִּרְאִי שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים עוֹמְדִים בְּשׁוּרָה, פְּנֵיהֶם אֶל הַקִּיר
 וַיְדַיְהֶם בְּפּוֹתוֹת לְאַחֲרֵיהֶם ; וְנִגְשָׁת אֵלֵיהֶם וְשָׁמַת בִּידֵיהֶם
 אֶת הַכְּדוּרִים הָאֵלֶּה, בְּדוּר לְאִישׁ, בְּדוּר לְאִישׁ, וְאַחַר
 תְּשׁוּבִי אֵלַי.
 אָבִי גַעְלָמָה מֵהָר מֵאַחֲרֵי הַמִּסְךָ וְקִרְמוֹל נִשְׂאָר לְבִדּוֹ.
 — אָבֵן אֵלֵהִי הַצֶּדֶק וְהַטּוֹב — אָמַר, קִרְמוֹל לְנַפְשׁוֹ —
 נָתַן בְּלְבִי אֶת הַרְעִיזוֹן הַטּוֹב הַזֶּה, הוּא יוֹדַע מִי רָאוּי לְחַיּוֹת
 וּמִי לְמוֹת ; עַל כֵּן שָׁלַח אֶת מֵלְאָכּוֹ הַקָּמֵן וְהַשְּׂהוּר הַזֶּה
 לְמֵלֵא אֶת רְצוֹנוֹ. אַנְשִׁים יְכוּלִים לְשָׁנוֹת וְלֹא הוּא, בִּי כָּל
 הַדְּבָרִים אֶתְּ וְצָדִיק.
 וְהַיְלָדָה הַקְּטַנָּה הוֹרִידָה אַחֲרֶיהָ אֶת הַמִּסְךָ וְנִעְמַד
 רַנַּע בְּמִכְיָה לְמַדְרָא הַתְּחִלִּים הַמְּנִינִים וְהַאֲסִירִים הַעוֹמְדִים
 יַחַד בְּחֲדָר הַמִּשְׁפָּט. אֵד אַחֲרֵי כֵן גָּרָא אֶחָזֵק נְעִים עַל
 שְׁפָתֶיהָ וְתִאמַר :

— כְּדוּרָאִי אַחַד מֵהֶם הוּא אָבָא ; אֲנִי מְכִירָה אוֹתוֹ
 מִנְּבוֹ. עַל כֵּן אֶתֵּן לוֹ אֶת הַכְּדוּר הַיּוֹתֵר יָפֶה.
 וּבְשִׂמְחָה רַבָּה נִגְשָׁה אֶל הַאֲסִירִים וְתָשָׁם אֶת
 הַכְּדוּרִים הַלְּבָנִים בְּיַדִּי הַאֲסִירִים וְאֶת הַכְּדוּר הָאָדָם שָׁמָּה
 בְּיַדִּי אָבִיָּה, וְתִקְרָא כְּצָחוֹק עֲלָיו :
 — אָבָא, אָבָא ! רְאֵה נָא מַה נָּתַתִּי לָךְ.
 הָאָב הַכֵּיט אֶל נִדְרָלוֹ וַיִּפֵּל עַל בְּרַבְתִּי וּבְאֶתְּכָה
 וְחַמְלָה רַבָּה לְחֵץ אֶל חוּדוֹ אֶת בְּתוֹ — רוֹצֵחַתוֹ הַקְּטַנָּה.
 הַתְּחִלִּים הַפְּקִידִים וְשָׂרֵי הַכְּדוּרִים שֶׁיֵּצְאוּ לְחִפְשֵׁי הַכֵּיטוֹ
 רַנַּע אֶל הַמַּחְזָה הַנּוֹרָא הַזֶּה בְּמַבְטִים בְּשִׂמְמוֹן, וְאַחֲרֵי כֵן
 מְלֵאוּ עֵינֵיהֶם דְּמָעוֹת וַיִּכְפּוּ. אֵד בְּעַבְד רַגְעֵי מִסְפָּר נִגְשָׁה
 אַחַד מִפְּקִידֵי הַצָּבָא אֶל שׂוֹר־הַכְּדוּר וַיִּנַּע בְּכַתְּפוֹ וַיֹּאמֶר :
 — צַר לִי מְאֹד, אֵדִנִי, אֵד חֲזָק דּוֹרֵשׁ...
 — מַה הוּא דּוֹרֵשׁ ? — שְׁאַלָה הַיְלָדָה.
 — אֲנִי מְחִיב לְהוֹבִילוֹ מֵהָ. צַר לִי מְאֹד...
 — לְהוֹבִיל אֶת אָבָא ? אָנָּה ?
 — אַל... הֵה... אֵלַי... אֶל הַקֶּצֶה הַשְּׁנַי שֶׁל הַמְּצוּנָה...
 — אֶל תַּעֲשֶׂה וְזֹאת ! אָמַר חוֹלָה וְאֲנִי כָּאתִי לְקִרָא
 לְאָבָא לְלָכֵת אֵלֶיהָ.
 הִיא חֲבָקָה אֶת אָבִיָּה וְתִאמַר :
 — עֵתָה אָבִי נְבוֹנָה ; קוּמָה וְנִלְכְּתָה, אָבָא.
 — יְלִדְתִּי הָאֵמְלָלָה ! אָבָל אֵינִי יְכוּל לְלָכֵת אִתָּךְ... אֲנִי
 מְחִיב לְלָכֵת עִמָּךְם.
 הַיְלָדָה הַכֵּיטָה רַנַּע מִסְבִּיב בְּאִי-חֲבָנָה. אַחַר נִגְשָׁה
 מֵהָר אֶל פְּקִיד הַצָּבָא וְתִרְבַּע בְּרַגְלָהּ וְתִקְרָא בְּקוֹל :
 — הֵלֵא אֲמַרְתִּי לָךְ, בִּי אָמַר חוֹלָה, וְעֵלַיךְ לְשִׁמְעַ
 בְּקוֹלִי ! אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְלָכֵת הַכֵּיטָה.
 — הֵה, לוֹ אֵד יְכַלְתִּי לְעוֹבוֹ ! אֵד אֲנִי מְחִיב לְקַחְתּוֹ
 עִמִּי... תְּחִלִּים ! עַל הַשָּׂכָם ! הֵלָּאָה !
 אָבִי רָצָה כְּמֵהָר חֵץ אֶל הַחֲדָר הַסּוֹמֵךְ וְתִשָּׁב כְּרַנַּע,
 בְּמִשְׁכָּה אַחֲרֶיהָ אֶת קִרְמוֹל בְּדוּר.
 לְמִרְאֵהוּ עָמְדוּ כָּלֵם עַל מְקוֹמָם, וְהַתְּחִלִּים וְהַפְּקִידִים
 נָתְנוּ לוֹ כְּבוֹד.
 — עֲצָרָם נָא אֵדִנִי ! אָמַר שְׁלִי חוֹלָה וְהוּא רוֹצֵה
 לְרֵאֲוֹת אֶת אָבָא. אֲנִי אוֹמְרַת לָהֶם, וְהֵם אֵינָם שׁוֹמְעִים לִי
 וְרוֹצִים לְקַחְתָּ אֶת אָבָא עִמָּךְם.
 קִרְמוֹל עָמַד עַל מְקוֹמוֹ בְּתֵלִים רַעִם.
 — אָבָא שְׁלָךְ, יְלִדָה?... הֵה הוּא אָבָא שְׁלָךְ ?
 — כֵּן, כְּדוּרָאִי ! הוּא הֵה תְּמִיד אָבָא שְׁלִי, וְאֲנִי אוֹהֶבֶת
 אוֹתוֹ מְאֹד מְאֹד ; עַל כֵּן גַּם נָתַתִּי לוֹ אֶת הַכְּדוּר הָאָדָם,
 הַיֵּפֶה מִכָּלֵם.
 פְּנִי קִרְמוֹל הַפִּיקוּ פַּחַד, וַיִּקְרָא :

פני הַקֶּזֶן הַקּוֹדְרִים אֹרֵי פִתְאֹם. קְרַמְנֵל שֵׁם אֶת־יָדוֹ
 עַל־רֹאשׁ הַיְלָדָה וַיֹּאמֶר:
 — בְּרוּךְ אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר שֵׁם בְּפִי אֶת הַבְּטָחָה
 הַזֹּאת, וּבְרוּכָה תִּהְיֶי אַתָּה, בְּתֵי הַיְקָרָה, אֲשֶׁר הוֹפְרַתְנִי אֶת
 מוֹצֵא שַׁפְּתַי! פְּקִידָה שָׁמַע בְּקוֹלָהּ — דְּבַרְי בְּפִיהָ; הַאֲפִיר
 חֲפְשִׁי — עֲבוּדוֹ!

תרגום בן-משה.

— הֵן אֵלֵי הֵן נָא בְּעוֹרֵי! הַשָּׁמַן הַשִּׂיאֵנִי לַעֲשׂוֹת
 אֶת הַמַּעֲשֶׂה הַיּוֹתֵר רָע, הַיּוֹתֵר אֲכַרִי... וְשָׂמָה מָה אַעֲשֶׂה? ...
 מָה אַעֲשֶׂה? ...
 וְאָבִי נִתְּנָה עָלָיו בְּקוֹלָהּ:
 — הֵן אַתָּה יָכוֹל לַצֹּת אוֹתָם לְעוֹבֹה — וַתִּחַל
 לְבַכּוֹת. — צוּם אִפּוֹא! הֲלֹא הַבְּטָחָתְנִי לְשִׁמְעַתְּמִיר בְּקוֹלִי
 וְהֵנָּה בְּקִשְׁתִּי הַרְאִשׁוֹנָה — וַאֲיִנְךָ שׁוֹמֵעַ לִי!

עֵדֶר נִמְרֵי־תֵנְקֵל (נִירְפִים) בְּאַפְרִיקָה.

הַפְּלֵב.

מאת

פ. בן פנחס.

(סוף)

רוחו ולא הרפה מענו. וימהרו כל הנצבים אל הפלב ויכדו ויסחבוהו ואף בעמל רב הצליחו להציל את הרוצח מידו. ביום השני שב הפלב ויתנפל שנית על הרוצח בקראשונה ונם אל כל מקום אשר הלך האיש הלך הפלב אחריו וילך הלך ויבוס.

הדבר הזה החל לעורר חשד בלבות האנשים. פי אמרו: הן לא דבר ריק הוא. והשמועה באה עד המלך ויצו את השר מ. להתניצב בין אנשי חילו. ונם צנה להביא שם את הפלב. ויהי בבאו יבט כה וכה ובראותו את הרוצח התנפל עליו בועם נורא. פאלו רצה לקרעו לגורים. ויאמר המלך למ: הן תודה ותגד לימה עשית? אף השר הקשה את לבו ולא אבה להודות על עונו. ויצו המלך להוציא אותו ואת הפלב אל רחוב העיר ולעזוב את שניהם לנפשם. ויעשו כן.

ומ. לביש שריון קשקשים ומקל בידו. ויהי קראות הפלב אותו וינכח ויתמרמר אליו מאד. ויתהלך קביב קביב לאיש ריבו ופתאם קפץ עליו ויאחזהו בערפו וישליכהו ארצה וישכהו באבן ריזת חמה.

והשר מ. בוכה ומתתנן למלטו מבין שני הפלב. ואין שומע לו. עד כי הודרה על חטאתו. ויומת לעיני כל הנאספים בדחפה.

* * *

והשר פ. נ. ספר בדברים האלה: לאבי הנה פלב מקלסל. אמן ונאמן רוח. ויהי היום וילך אבי עירה ל. לשבת בסוד שרי המדינה. ויפח את הפלב אתו. ובאסוד הנמים בשבת השרים לאכל את ארחת הצהרים. וננס הפלב פתאם הסדרה והוא נובח בתוקה. וילך הלך ושוב מהפסא. אשר ישב אבי עליו עד הפתח. ומתפתח עד הפסא: ויצו אבי את הער המשרת לגרש את הפלב החוצה. אכל פגשת הער אליו הרעים הפלב פניו לעמתו. ויירא ניסוג אחור. ותפלב שב לעשות בקראשונה. ונם תפש את אבי בכנהו. פאלו חפץ להקימו מפסאו. ונם אבי להושיט לו נתח בשר להשקוטהו. כי אמר אולי רעב הוא; אכל הפלב לא שעה אל הפשר וירחיקהו מעליו בועם. פאומר:

ויהי היום ואיש אחר התהלך על שפת הנהר. וכלבו המקלסל אתו. וספר נעט בידו; לפעמים הוא קורא ולפעמים הוא בוחב. כי משורר היה האיש. ואתם הלא ידעתם מה זה משורר. הלא כן?

— כן, אמא. הלא הוא הכותב אנדות וענינים אחרים בצורת שיר.

— כן, בני. כמעט שהמיבותם לבאר. וכבן הלך לו המשורר לאטו על חוף הנהר; פתאם ראה והנה פרח על פני המים. והוא מתפתח לעין השמש. — המשורר חפץ לקטף את הפרח ונם לקטפו בענף עץ. אכל לשוא! כי הנה הפרח רחוק מאד. והפלב ראה את תנועות בעליו. ויבט פעם בפני אדניו ופעם בפרח. כמבקש רשות ללכת ולהביאו; אכל הנהר הנה עמק ומימיו זורמים בחנוקה. על כן שב המשורר מדעתו. וירמו לפלבו ללכת אחריו. ויאחו את דרכו הלאה. בשוכו עבר שנית דרך מקום הפרח. אף לא שם לב אליו עוד. פתאם ראה והנה הפלב קפץ המימה ונלחם בשטף המים. וכה הגיע עד הפרח ויקטפהו בשניו. ובשמה רבה שב אל בעליו וישם את הפרח לרנליו.

— האח! האח! — קראו כל תלדים. — אף איכבה זה הבין הפלב את חפץ בעליו?

— את זאת לא אדע בני. אכל הלא תראו כי הבין.

* * *

השר א. פ. הנה ידיד המלך קרל החמשי; ונקא בו השר מ. וישנאהו בלכבו. ויהי היום וילך א. פ. לשוח ביער עם בלבו. וירדהו מ. על סוס קל ויתרנהו. ויהי בקראות הפלב את בעליו מת ונעמד על ידו ולא חדל מנכח ומזעק וזעקת שבר. ויהי כי הציק לו הרעב מאד וימהר העירה ויאבל וישב שנית לעמד על יד בעליו לשמרו. כה עשה הפלב ימים רבים. עד אשר הרגישו בו האנשים וילכו בעקבותיו תערה וימצאו את גופת אדניו המת ויקברוה. אף עקבות הרוצח לא נודעו להם.

ויהי מקץ ימים ויפגש הפלב ברוצח. והוא עומד בין צבא המלך. ויתנפל עליו פתיה טורפת וישכהו בחמת

חדשות.

"התחיה" - זה שם החדר העברי, אשר יסודו הציונים בעיר יזומרי. בחדר יש ארבע מחלקות מן המתחילים ומעלה; ולכל מחלקה יש חדר גדול ומרוח מלא אור ואויר נקי. בחדר הנה לומדים בשמאים, נערים מפי מורים ממחים ומנסים, וכך הם הפופרים מר-קפלן וזמר וצרי. החדר הנה הוא עברי באמת, כי המורים מלמדים בו עברית בעברית.

גם בעיר קרמניץ פתחו הציונים חדר עברי שמלמדים בו עברית בעברית והולדים מדברים בעיניהם עברית. חדר הציונים - בזמן הלמודים הנה נפתח בורשה חדר חדש בשם "חדר הציונים" להורות בו את שפתנו העברית בעברית. שפת המורה והתלמידים בחדר הנה תהיה אך ורק עברית. לעת עתה נפתחה הלשכה הראשונה לילדים מתחילים. החדר הנה עומד פחת השנחת ועד מקור של מורים ממחים. המשגיח תמיד לנהל את החדר בסדרים טובים.

מטרת החדר הנה - אומרים המנסים - לחנך בנים נאמנים לעמם ולכל הקדוש לו.

ירושלמיקה - מעיר פיאודוסיה, אשר בחצי-האי קרים, מודיעים, כי חמשה נערים עבריים מבני שמונה עד בני עשר שנים, תלמידיו בית הספר הרוסי שם, שמעו את דבר הציונים ואת כל אשר הם עושים לתחיית עמם וארצם, ויחפצו מאד, ובהיותם בבית הספר נועצו יחד בעת ההפסקה מה להם לעשות לטובת הרעיון הזה, ויחליטו כמעט פה אחר לעזוב את עיר מולדתם ואת בית אבותם ולברח ירושלימה, אמנם אחר מהם התנגד למחשבתם באמרם: ומה האמר אמא על זה? לסוף הסכים גם הוא לחפץ חבריו, אך אחד הנערים האלה "בנד" בחבריו ניגל את סודם ועל כן הופרה מחשבתם בעוד מועד.

בית ספר עברי חדש. - בעיר סוסנוביצי יוסד בקרוב בית ספר עברי לבני העניים שם, ולמען אשר יוכל בית הספר הנה להתקום נדבו שני נדיבי העדה לקרן קומת סך שלשה עשר אלף רבל: האדון ריכר נכב עשרת אלפים רבל והאדון ברנמן שלשת אלפים רבל. מהכנסת הכסף הנה יכלכלו את בית הספר. לתלמידים שנים יתנו גם בנדים ללבוש וכל צרכי הלמוד. בשנה הזאת תפתח רק מחלקה אחת לחמשים תלמידים.

החגיגות השנתיות

ידיעות שונות.

מיניסטור בותב עברית. - מזכרה (המיניסטור הראשי) של ממשלת אמריקה הצפונית, יחנן הי, שלח מכתב גלוי בשם ממשלתו לכל ממשלות ארפה הגדולות, ובו הוא מתאונן על כל הרשע והלחץ שממשלת רומיניה לוחצת את היהודים היושבים בארצה, ורב עדת היהודים בעיר אוגוסטיל, מר דבוב, ערך מכתב

לא עת-אכל לי עתה. ויהי כי נגע בו אבי מבלי משים ויירגש כי רטוב הוא ממים, ויאמר: לא על חנם מתמרמר הכלב. ויקם ויילך אחריו וגם שרים אחרים הלכו אחריו ויהי כראות הכלב כי אדניו הולך אחריו ותנדל שמחתו עד מאד; ויחבל מנבח ירעץ לפניו הלוך ורוץ הלוך ודלג עד בואו אל הנשר אשר לפניו שער הארמון. ויקפץ המימה וישחה הלאה, הלאה עד הגיעו אל הר חול תלול. וישאו השרים את עיניהם ויראו והנה ילדה אחת יושבת על יד הנהר והיא בוכה ומתחננת: אויבה לי! הנה אחי בן שלש שנים נפל מן הנשר המימה, וכלב שחור ונרול, אשר רבץ על הנשר מרחוק, ראהו ויקפץ המימה ויחזיקוהו בשניו וגם נשכוהו וימשהו ויעלהו אל הנהר ההוא. ויהי כבוא הכלב עד הנהר וירפץ במחכה לפקדת אבי; אך אבי צוהו לעמד במקומו, כי ירא מן יבלע לילד אם ישוב הכלב להביאהו אל שפת הנהר. וישאר הכלב אצל הילד ויבט אליו בחבה עד בוא האנשים בסירה ויקחוהו וישובו את רוחו אליו.

אמנם בני יבולה אני לספר לכם עוד ספורים רבים על חריצות הכלב ואהבתו לבגליו; אבל השעה מאתרת מאד. וגם מן הספורים אשר ספרתי כבר באניכם, תדעו ותיבנו את הערך הרב של החיה הטובה הזאת. השומרת עלינו מכל חיתו טרף, והעומדת לשרתנו תמיד בכל המתנות אשר תנן אותה הטבע; בכחה, באמץ לבה, בתבונה ובאמון רוחה.

פרנץ י. מיזס.

פ. בול: יוסף מציג את אביו לפני פרעה.

(ע"פ תמונה פוטוגרפית של "Phönix" Kunstverlag כנרלין).

החשבון (сбергательная касса) והנה יש לנו בוכרסך ידוע וכאשר נקבץ עשרה רובלים או נקנה מניה של בית האוצר שלנו באוצר ישראל¹. (הלא טוב לנו אם כספנו יהיה מונח באוצר שלנו מאשר יהיה מונח באוצר זרים¹). כן אנחנו קונים גם מרקאות של הקפה הלאומית ומדביקים אותן על מחברותינו ועל ספרינו וכותבים עליהן את שמנו לבל תצלה עוד להדביקה פעם אחרת, ואנחנו בטוחים כי גם כל חברינו הטובים יעשו כמונו וידברו אך בשפתנו.

דוד מרנוט, בן עשר שנים.

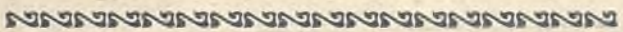
משה מרנוט, בן שמונה שנים.

מערכת נכבדה!

אנחנו חניכי החדר של ריחיו לפובסקי שמנו לנו לחק ע"פ עצת מורנו לתת כל אחד ממנו מדי שבוע בשבוע לא פחות מקפיקה אל הקפסה המקמרת אל הקירלמוכת האוצר הלאומי, ומדי חרש בחדשו יבא מוכיר האגודה הציונית שבעירנו, ויסיר הקפסה ומונה לעינינו את הכסף, ורושם בפנקס הסכום הנאסף, ואין קצה לעליצות נפשנו בשעה ההיא, והמוכיר מרבר או עמנו דברים כבושים לאמר: דעו נא, בניס יקרים! כאשר תגדלו והייתם לאנשים ועיניכם תראינה כשוב ה' את שבותינו אל ארץ מחמדנו או תוכלו בצדק להתפאר, כי גם אתם נתחם חמר לבנין אומתנו, מי יתן ויתנהנו ככה בכל החרדים, אשר בכל ארצות פוורנו; כי כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול ויוכלו הרואנים לטובת עמנו לנאל את ארצנו הקדושה מידי זרים.

שקיא פלך סובלקי, קפיל הכון,

בשם כל חברי אשר בחדר.

המזיל: הוצאת "תושיה" בורשה.

העורכים: א. ל. בן-אביגדור וש. ל. גרדון.

כתבת ה"עולם הקטן":

КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВО „ТУШИЯ“, ВАРШАВА.

Verlag „TUSCHIAH“, Warschau

חשוב מאד למו"ם, ואגודות ציוניות, לביבליותיקאות ולמורים!

בבית מסחר הספרים של

"איזראעליט" בוורנא

מוכנים תמיד אסף גדול של ספרי הגוף ולמוד מכל המינים וכן גם כל הספרים והספורים העבריים והזרונים בעד מו"ם, בת"ס, ביבליותיקאות ויחידים, הן ספרים וספורים שנדפסו מכבר, והן הספרים והספורים שיצאו בעת האחרונה ברוסיה ובאמריקה וביתר הארצות.

למו"ם, לאגודות ציוניות, לביבליותיקאות ולמורים נתן ביה"מ "איזראעליט" ראבאט הגוף יותר מכל ב"מ הספרים העבריים, כל הזמנות נמלאות בדיוק ובהקדם האפשרי, עם כל הזמנה צריך לשלוח דמי קריטה 10%.

9 (3-3)

КНИЖНЫЙ МАГАЗИНЪ „ИЗРАЕЛИТЪ“
въ ВІЛЬНѢ, Рудницкая улица д. Шандро.

הודה וברכה להשר הזה בשם כל בני ערתו. ולתשובה קבל הרב מאת השר הי מכתב פתוב בכתב אשורית (הכתב שכותבים בו ספרי התורה והנביאים), ואלה דבריו:

Rev. Marcus H. Dubow, 619 Bond st. Evansville Indiana. *)

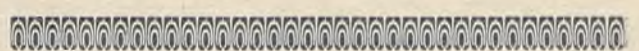
מכתבך קבלתי, איש האלהים, ושמתני בי מצא חן בעיניך מעשה ידי בעד אחיך הנרדפים במלכות רומניה, שלום לך ולעדתך בני משה.

הגני שואל מן ה' אלהינו, כי יברך בך את אנשי ברידת אשר באינסויל בכל אשר תעשו, הן ברבר שפתים או במעשה ידיים ואלהי השלום יהיה עמכם לעולם ואני אהבך John Hay.

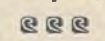
סערות-אבק נוראות. — השרב ועצירת הנשמים הארבה באוסטרליה הפריעו בעד צמיחת העשבים והצמחים. כל הארמה חשופה מפל ירק, וכלה אינה אלא אבק לורט. והנה בעת האחרונה קמו שם סערות נוראות וירימו את האבק הלוהט וימלאו בו את האויר, ותהי אוסטרליה כמדבר סהרה, ורוחה לורט ברוח הפמום¹ הנורא הפוער בו. ענני החול נשאים ברוח ומכסים את עין השמש. ערים רבות מקפות בקררות, ערפל ותחשכים הסתתרו במעונותיהם עד יעבר ועם. במקומות רבים כסו גם מקלות הפרזל בגלי אבק ותול לורט ונעצרו המרבבות בלכתן, וכמעט פנו את הדרך והנה הכיא הפער בנקפיו גלי חול חדשים. אחרי הפערות הגדולות התקעט השרב ומוג האויר התקרר, ואולם השמים עודם כפרזל ונשם לא ירד עוד.

1) להרב מרקום ה. דבוב, 619 רחוב בונד, אינסויל, מדינת אידינה.

1) הפמום הוא רוח לורט, הפוער לעתים במרבר הגדול וזרים ענני חול בוער באש. הרוח הזה מסכן מאד לנוסעים במרבר.

הַי מִכְתָּבֵי מ. הַי

חברינו היקרים קוראי ה"עולם-קמז"!

אנחנו וכל משפחתנו היינו בארץ ישראל ארבע שנים וזה יותר מחצי שנה אשר שבנו לעירנו ויטכסק וככזו אנחנו מדברים רק בשפתנו הקדושה. אך לדאבון לנו לא מצאנו פה בעיר הזאת אף נער אחד המדבר עברית ולא היה לנו פה עם מי להתרועע, כי להמיר את שפתנו כשפה אחרת ולדבר בשפה זרה איננו חפצים בשום אופן. עתה יש גם פה ילדים המדברים עברית!

אנחנו יסרנו פה אגדת ילדים בשם "ילדי ציון" (כל חברי האגדה מתייבים לדבר עברית) ומשתדלים אנחנו להרבות את מספר הילדים המדברים עברית. ומדי שבת כשבתו אנחנו מתאספים אל החדר וקוראים בספרים ובעולם קטן ומדברים יחד. אני מספר להם ע"ד ביה"ם כיפו ואת אשר ראיתי בא"י, את אשר למדנו שם ואיך למדונו מוריני שמה ומה דברו לנו ואיך השתעשענו שמה בלכתנו למ"ל עם מוריני אל שפת הים ועוד הרבה דברים, ואבי מספר להם על דבר ירושלים עה"ק, הכותל המערבי וכל המקומות הקדושים אשר ראה אבינו בארצנו בהיותנו שם. אנחנו חושכים בכל יום את הכסף אשר יתן לנו לקנות ספריות וקונים מרקאות של קפת

הוצאת "איזראעליט" ווילנא.

הופיע עתה בהוצאה חדשה ספר הלמוד הידוע
 ב ש ש בשם "המורה" ב ש ב ש
 ב ש ב ש מאת ג א ר ד א נ ב ש ב ש
 יורה דעת תורת להיק הלכה למעשה, עפ"י ספרי
 המדקדקים, היותר מפורסמים ומקובלים, וכמה הוספות
 והערות נכבדות, ובסופו מאמר אחד בשם "מי ינוח
 ומי ינוע", שימת עין על שמה אחת של שלשה
 מדקדקים מבטלי תנועה קלה, מעת ישעיה נפתלי
 הערץ נארדאן, בתקונים והוספות רבות ועל ניר טוב.
 ב ש מחירו 5 ק, בעד מו"ס ראבאט הנון, ב ש
 7 להשיגו על פי הכתבת: (3-8)

*Книжный магазин "Израелитъ" Вильно
 Рудницкая ул. д. Шандро.*

נמצא להמכר גם אצל הוצאת "תושיה" בורשה.

**בית הספר לתורת
 הכתיבה העברית**

מאת **מ. קרינסקי.**

נדפס מחדש, מהררה שלישית
 בהוספת תקנים ושנויים רבים,
 ולמען תהינה חוברות בית הספר
 לתורת הכתיבה דבר השווה לכל
 נפש, הוולו — ומחירן עתה רק
 7 קאפ' לכל חוברת, בעד החמש
 חוברות ביחד 35 קאפ'.
 למי ש, למורים ולבתי התלמוד-
 תורה הנחה הגונה.
 האדרסה:
*Книгоиздательство
 "Тусија", Варшава.
 Verlag: בחו"ל:
 "Tuschjah", Warschau.*

הוצאת "תושיה"

לוח עורם קמן

לוח ספרותי ושמשי לבני
 הנעורים לשנת תרס"ג
 עם תמונות וציורים.
 מחירו 75 קאפ', לחותמי העולם
 קמן" רק 50 ק, פארטא 10 ק'
 מכ'הדר 25 ק' נוספים בעד הכריכה.
*Книгоиздат.
 "Тусија", Варшава.
 Verlag: בחו"ל:
 "Tuschjah", Warschau.*
 בע"פ: נ וביליפקי 7, מעון 9

נבל עשור

שירי ציון מאת משוררים שונים
 לשיר במקהלות.
 הוצאת "בני ציון" בכיז'א'יסטוק.
 מחירו 15 ק', ע"פ 20 ק'.
 לאגודות ציוניות הנחה.
*Книгоиздательство
 "Тусија", Варшава.
 Verlag: בחו"ל:
 "Tuschjah", Warschau.*

**בבית-מסחר הספרים
 שלי יש להשיג כל**

**ספרי-למוד
 בשפות שונות**

וכל ספרי-השכלה
 בכריכות מהודרות ופשוטות.
 מו"ס, מורים ואגודות ציוניות
 מקבלים הנחה כמחיר הקצוב
 בהקטלוגים.
 כן אפשר להשיג בבית מסחרי
 כל ספרי רומעל וכל הדברים
 השייכים לבית מסחר של ספרים.
 כתבתי: (5-6) 6
*З. Ш. Сребрѣкъ, Вильна
 Завальная ул. домъ Блоховъ*

Zakład Frelowski Izraeliski
 (ידישע פֿרעבעל-אנשטאלט)
 Celiny Witkowskiewy
 3 Leszno, 31. (7-20)

פערלאג "פאלקסבילדונג"

"יודישע פאלקסצייטונג"

(די איינציגע יודישע וואכענבלאט)

1903 ❁ אויף דעם נייעם יאהר ❁ 1903

פון ניי יאהר ווערען אונזערע בלעטער "פאלקסצייטונג" און
 "פֿרויען-וועלט" פֿעדאייניגט אין איין גרויס וואכענבלאט.
 פון ניי יאהר ווערט די "פאלקסצייטונג" איבערגעמאכט אין
 איין אנדער פֿארמאט, אז די צייטונג זאל יעדער קענען בינדען.
 פון ניי יאהר ווערט די צייטונג ביליגער, אנשטאט 5 רובל,
 וועט זי קאסטען נאר 4 רובל א יאהר.

אויף דעם נייעם יאהר געפינט זיך און דעם פארטפעל פֿון
 אונזערע רעדאקציע פֿעל ארטיקלען פֿאר אלע אבטהיילונגען פֿון
 אונזער שטענדיגע מיטארבייטער:

י. דינעוואהן; ד"ר ח. ד. הורוויץ; ד"ר מ. ליאקומאוויטש;
 מ. ספעקטאר; ד. פינסקי און שלום עליכם.

בזו יעצט האבען זיך אין אונזערע צייטונגען געדרוקט ארטיק-
 לען פֿון: אמת; ש. אש; ד"ר מ. י. בערדיטשעווסקי; ר. א. כרוידעס;
 ש. בערמאן; ש. בעלענקי; מ. באָרענשטיין; י. דינעוואַהן; ד"ר ח. ד.
 הורוויץ; ד"ר ש. הינדעס; י. וואָרסמאן; י. וויינבערג; ש. זאקס; נ.
 משערניאָק; יבנה"ז; יוסף יפה; ד"ר י. ליאָקומאוויטש; ליפמאן לעווין;
 י. ליעבערמאן; ד"ר י. מלבים; ה. ד. נאמבערג; מ. ספעקטאר; עזריאל;
 ד. פֿרישמאן; ד. פינסקי; מ. פֿרייד; מ. קאפּלאן; פ. קאנטראַוויטש;
 א. ריווען; י. שאַף; י. שאַר; י. שטיינבערג; שלום עליכם און נאָך
 אנדערע. — פֿרויען מיטארבייטערען אין "יודישע פֿרויענוועלט":
 פנינה; שרה צוקערמאן; גוטעל ציפּין-לעווין; אלישבע ראָבינאוויטש;
 פּועה ראָקאווסקי און נאָך אנדערע.

אויף דעם נייעם יאהר גיט די "פאלקסצייטונג" איהרע יעהר-
 ליכע אבאָגענטען אַ פרעמיע

אלע ווערק פון שלום עליכם

4 בענדער

מיט דער ביאָגראַפֿיע און בילד פֿון דעם מחבר

פאר 1 רובל מיט פארטא.

די אלע ווערק פֿון שלום עליכם זענען איבערגעקוקט און אויס-
 געבעסערט פֿון מחבר און דרוקען זיך מיט נייע שריפט מיט נקודות
 און אויף גוט פאפיער.

אבאָנאַמענטס-פֿרייז:

יעהרליך 4 רובל; האַלביעהרליך 2 רובל; פֿיערטעליעהרליך 1 רובל.
 די וואָס שרייבען אויס מיט דער פרעמיע:
 יעהרליך 5 רובל; האַלביעהרליך 3 רובל; פֿיערטעליעהרליך 1.50.

יעהרליכע אבאָגענטען קענען די 5 רובל אויסצאהלען אין ראַטען:
 ביים אויסשרייבען 2 רובל; דעם 1-טען אפריל 1 רובל; 1-טען וולי 1
 רובל און דעם 1-טען אָקטאָבער די לעצטע ראַטע 1 רובל.

אררעסע פֿיר רוסלאַנד:
 Книгоиздат. "Тусија", Варшава, для "Фолксбильдунг".
 מינדליך: נאוואליפקי 7, וואָהנגנג 9.

אררעסע פֿיר אויסלאַנד:
 Administration
 "Jüdische Volks-Zeitung", Krakau, Sebastianergasse 32.

! אויספֿיהרליכע פֿראַספעקטען ווערען געשיקט יעדען אומזיסט!